

چرا قرآن به زبان عربی فرود آمده؟

صادقی رضایی

پرسش: تردیدی نیست، که قرآن از سوی خدا بر پیامبر اکرم (ص) نازل شده است. اما چرا به زبان عربی؟ آیا الفاظ عربی قرآن نیز، از سوی خدا است یا این الفاظ از زبان پیامبر (ص) است؟

پاسخ: نزول قرآن به زبان عربی، با توجه به مخاطبان نخستین و شخص پیامبر (ص) - که عرب زبانند - یک جریان طبیعی است. هر سخنوری، مطالب خویش را با زبان مخاطبان مستقیم خود، بیان می‌کند. خداوند متعال نیز، در ارسال پیامبران و ابلاغ پیام‌های خویش، همین روش را به کار گرفته است. در این باره، توجه به چند نکته مهم بایسته است.

یکم: قرآن کریم، اگرچه برای تنزل در این عالم، نیاز به زبان خاص دارد و آن عربی فصیح و مبین است، اما زبان آن، همان «زبان فطرت» است که قابل فهم برای همگان است و فقط در این صورت می‌تواند جهانی باشد. اگر فرهنگ قرآن، مربوط به یک نژاد و گروه خاصی بود، هیچ‌گاه نمی‌توانست کتابی جهانی باشد. از دیگر سو، قرآن کریم، کتابی ساده و معمولی نیست، تا انسان بتواند بر اثر آشنایی با قواعد عربی و مانند آن، به همه معارفش دست یابد. قرآن، کتابی است که در اوج آسمان و مقام «لدن» ریشه داشته و از علم الهی سرچشمه گرفته است. درک معارف بی‌انتهای آن، بدون نردبان پرهیزگاری و ارتباط با او، امکان‌پذیر نیست.

دوم: همان‌طور که ایجاد حقیقت و وحی، اختصاص به ذات خداوند متعال دارد، تنزل آن حقیقت به لباس عربی مبین و الفاظ اعتباری نیز، کار او است. از این رو، فقط معنای کلام و وحی الهی در قلب پیامبر (ص) تنزل نیافته و آن حضرت با انتخاب خود، الفاظی را به عنوان ابزار انتقال آن معارف قرار نداده است! پس، الفاظ قرآن کریم، از سوی خداوند تعیین شده. از همین

رو، آرایش های لفظی قرآن، یکی از وجوه اعجاز آن است . آیات فراوانی دلالت دارد، که افزون بر محتوا، الفاظ و عبارت عربی قرآن نیز، از ناحیه خداوند به پیامبر (ص) وحی شده است . بهترین گواه این مطالب، تفاوت سبک بیان و عبارت های روایات نبوی، با آیات قرآن کریم است .

سوم: ارتباط الفاظ با معانی، ارتباطی تکوینی و حقیقی نیست، بلکه بر اثر قرارداد، لفظ معینی، نشانه معنای خاصی می گردد. به همین دلیل، برای یک معنای خاص در اقوام بشری، الفاظ گوناگونی وجود دارد. بر این پایه، می توان گفت که یک حقیقت تکوینی، هم چون وحی، گاهی به صورت عربی مبین بروز می کند، و گاهی به صورت عبری و زمانی به زبان سریانی و... ظهور می کند .

با توجه به آنچه گفته شد، شاید این پرسش پیش آید که چگونه وحی الهی از مقام قدسی خداوند - که جز تکوین صرف چیزی نیست - به کسوت الفاظ و کلمات اعتباری در می آید، که قرارداد محض است؟

گفتنی است، که تنزل حقیقت تکوینی قرآن، باید مسیری داشته باشد تا به کمک آن، حقیقت قرآن فرود آید و با اعتبار پیوند بخورد. این مسیر، همان نفس مبارک رسول خدا (ص) است که می تواند، بهترین واسطه، برای پیوند امر تکوینی و قراردادی باشد. یعنی، مانند انسان هایی دیگر - که همواره حقیقت های معقول را از بلندای عقل، به مرحله تصور تنزل می دهند - و از آن جا به صورت فعل، یا قول در گستره طبیعت پیاده می کنند.

بنابراین، آنچه قرآن را جهان شمول ساخته است، زبان فطری آن است، که در گویش «زبان عربی»، رسا و گویا جلوه گر شده است؛ زبانی که الفاظ آن، ظرفیت نمایش معانی گسترده و پر دامنه ای را دارا است. از این رو، آشنایی با زبان عربی و نیز، تلاوت قرآن به این زبان، هم چون مدخل ورودی، برای نیل به مراتب و مراحل بالاتر این کتاب بی نظیر است .

